POLITICAL SCIENCE
PAPER–III

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll. No. ....

....
(in words)

DEC–08/11

Name of the Areas/Section (if any)..................

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તરપોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તરપોથીમાં ક્યાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોકકસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલકયુલેટર અથવા ઈલેકટ્રોનિકસ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		18.			
2.		19.			
3.		20.			
4.		21.			
5.		22.			
6.		23.			
7.		24.			
8.		25.			
9.		26.			
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....
(Evaluation)

SEAL

POLITICAL SCIENCE — રાજનીતિક વિજ્ઞાન

PAPER - III — પેપર - III

Note : This paper contains four sections. You are required to attempt all of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગ છે. બધા જ પ્રશ્નો કરવાના છે.

Section I

Note : Read the following paragraph and answer **Questions (1-5)** given below in **30 words** each. Attempt **ALL** questions. **[Marks : 5×5=25)**

નોંધ : નીચેનો ફકરો વાંચી આપેલ દરેક પ્રશ્ન (૧ થી ૫) ના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. (ગુણ : 5 × 5 = 25)

"The bourgeoisie has through its exploitation of the world-market given a cosmopolitan character to production and consumption in every country. ....All old-fashioned national industries have been destroyed or are daily being destroyed. ....In place of the old wants, satisfied by the productions of the country, we find new wants, requiring for their satisfaction the products of different lands and climes. In place of the old local and national seclusion and self-sufficiency, we have intercourse in every direction, universal interdependence of nations. ....The bourgeoisie, by the rapid improvement of all instruments of production, by the immensely facilitated means of communication, draws all, even the most barbarian nations, into civilisation. The cheap prices of its commodities are the heavy artillery with which it batters down all Chinese walls, with which it forces the barbarians' intensely obstinate hatred of foreigners to capitulate. It compels all nations, on pain of extinction, to adopt the bourgeois mode

of production.... i.e.. to become bourgeois themselves. In one word, it creates a world after its own image."

''વિશ્વ બજારનું શોષણ કરી બુર્જવા વર્ગે દરેક દેશમાં ઉત્પાદન અને વપરાશને વિશ્વવ્યાપી સ્વરૂપ આપ્યું છે... બધા જ જૂનવાણી રાષ્ટ્રીય ઉદ્યોગોનો નાશ થયો છે અથવા દરરોજ નાશ પામી રહ્યા છે... દેશના ઉત્પાદનથી સંતોષાતી જૂની જરૂરતોની જગ્યાએ આપણે નવી જરૂરતો જોઈ રહ્યા છીએ જેના સંતોષ માટે જુદી જુદી જગ્યાઓની પેદાશોની આવશ્યકતા પડશે. પહેલાંની સ્થાનિક અને રાષ્ટ્રીય અલગતા અને સ્વાવલંબનની જગ્યાએ દરેક દિશામાં સહકાર અને રાષ્ટ્રો વચ્ચે વૈશ્વિક પરસ્પરાવલંબન અસ્તિત્વમાં આવ્યાં છે... ઉત્પાદનનાં તમામ સાધનોની સંડોવણી અને સંદેશા-વ્યવહારના અત્યંત સુવિધાજનક સાધનો દ્વારા બધાને, સૌથી વધુ અસંસ્કૃત રાષ્ટ્રોને પણ, બુર્ઝવા વર્ગ સભ્યતાના ક્ષેત્રમાં ખેંચે છે... પોતાની વસ્તુઓના સસ્તા ભાવના ભારે દારૂગોળા દ્વારા તે વિરોધની તમામ દીવાલો ફગાવી અસંસ્કૃત પ્રજાઓના વિદેશીઓ તરફના અત્યંત જડ ધિક્કારને શરણે પડવા ફરજ પાડે છે. તે તમામ વિધ્વંશ થતાં રાષ્ટ્રોને મુડીવાદી ઉત્પાદન પ્રણાલી અપનાવવા માટે ફરજ પાડે છે... એટલે કે તેમને બુર્ઝવા વર્ગ બનવા માટે ફરજ પાડે છે. એક જ શબ્દમાં કહીએ તો એ પોતાની પ્રતિકૃતિ મુજબ જ વિશ્વને રચે છે.''

1. What character has been attributed to production and consumption by the bourgeoisie ?
બુર્ઝવા વર્ગ દ્વારા ઉત્પાદન અને વપરાશને કયું સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું છે ?

2. What alternative is proposed to old fashioned industries ?
જૂનવાણી ઉદ્યોગોને બદલે કયો વિકલ્પ સૂચવવામાં આવ્યો છે ?

3. How does bourgeoisie draw barbarian nations into civilization ?
બુર્ઝવા વર્ગ કઈ રીતે અસંસ્કૃત પ્રજાને સભ્યતાના ક્ષેત્રમાં ખેંચે છે ?

4. What tactics are adopted by bourgeoisie to capture markets ?
બજારને પ્રાપ્ત કરવા માટે બુર્ઝવા વર્ગ દ્વારા કઈ રીતરસમો અપનાવવામાં આવે છે ?

5. What kind of nation is created by bourgeoisie through their own image ?
તેમના દ્વારા પોતાની જ પ્રતિકૃતિ મુજબનું કેવું વિશ્વ રચવામાં આવે છે ?

Section II

Note : Answer the following questions in **30** words each. Attempt **ALL** questions **(6-20). (Marks : 5×15=75)**

નોંધ : નીચેના દરેક પ્રશ્નોના જવાબ 30 શબ્દોમાં લખો. બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૬-૨૦) (ગુણ ૫ × ૧૫ = ૭૫)

6. What are the main concerns of political theory ?
રાજકીય સિદ્ધાંત મુખ્યત્વે કયા પ્રશ્નોને ઉદ્દેશે છે ?

7. Explain John Stuart Mill's contribution to utilitarianism.
ઉપયોગિતાવાદમાં જહોન સ્ટુઅર્ટ મીલનું પ્રદાન સમજાવો.

8. Give a brief account of Gandhi's notion of Swaraj.
ગાંધીજીના સ્વરાજયના ખ્યાલને ટૂંકમાં વર્ણવો.

9. Explain the Marxist approach to the study of comparative politics.
તુલનાત્મક રાજકારણનો માર્ક્સવાદી અભિગમ સમજાવો.

10. **What is political development ?**
રાજકીય વિકાસ એટલે શું ?

11. **Explain the concept of authority.**
સત્તા-અધિકારનો ખ્યાલ સમજાવો.

12. **What are the main elements of national power ?**
રાષ્ટ્રીય સત્તાના મુખ્ય તત્વો કયાં છે ?

13. **Explain changing concept of security.**
સલામતીના ખ્યાલમાં આવેલાં પરિવર્તનો સમજાવો.

14. **Discuss idealism as an approach to International Relations.**
આંતરરાષ્ટ્રીય રાજકારણનો આદર્શવાદી અભિગમ સમજાવો.

15. **What are the theories of Organisation ?**
સંગઠનના સિદ્ધાંતો કયા છે ?

16. **Enumerate the main features of Panchayati Raj.**
પંચાયતી રાજના મુખ્ય લક્ષણો ગણાવો.

17. **Explain the impact of liberalisation on public administration in India.**
ઉદારીકરણની પ્રક્રિયાની ભારતના જાહેર વહીવટ પર થયેલી અસરો સમજાવો.

18. **Discuss the composition of Election Commission of India.**
ભારતમાં ચૂંટણીપંચની રચના ચર્ચો.

19. **What is adjournment motion ?**
'સભામોકૂફીની દરખાસ્ત' શું છે ?

20. **Explain the role of Speaker of Lok Sabha.**
લોકસભામાં અધ્યક્ષ (સ્પીકર) ની ભૂમિકા સમજાવો.

SECTION III

Note : Answer the following questions in **200** words each. Attempt all questions **(21 to 25)** **(Marks : 12 × 5=60)**

નોંધ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ૨૦૦ શબ્દોમાં (દરેકના) લખો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.(૨૧ થી ૨૫) ગુણ ૧૨ × ૫ = ૬૦)

21. Critically examine Locke's theory of Consent.
લોકના સંમતિના સિદ્ધાંતનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો.

22. What is the relationship between power and authority ?
સત્તા અને સત્તા અધિકાર વચ્ચે શું સંબંધ છે ?

23. Discuss the unitary features of Indian Constitution
ભારતના બંધારણના એકતંત્રી લક્ષણો ચર્ચો.

24. What measures would you suggest to eliminate administrative corruption in India.
ભારતમાં વહીવટી ભ્રષ્ટાચારને દૂર કરવા કયા ઉપાયો સૂચવશો ?

25. Critically discuss India-US nuclear deal under 123 agreement.
ભારત અમેરિકા વચ્ચે થયેલ અણુકરાર (૧૨૩) નું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો.